

בית הספר העברי בבנגוזי
ד"ר'ה לועד הגדוד השני 25.4.44 לתקופה תשרי-ניסן תש"ד

1. בית הספר - המוסד.

בית הספר העברי בבנגוזי מונה למעלה מ-400 תלמיד ותלמידה בגיל 7-14 (מספר התושבים היהודים כ-25000 נפש). 10 מחלקות, מהן: 4 כיתות א', 2 כיתות ב', כיתה ג', כיתה ד', כיתה הכנה - (לילדים בגיל גבוה ודרגת ידיעות נמוכה). כיתה בית הכנסת - (לילדים קטנים למטה מ-7 מחסר מקום בבנין בית הספר).

ביה"ס הוא מעורב - בנים ובנות.

זוהי הפעם הראשונה בקורות הקהלה שגם הבנות לומדות קרא וכתב עברית. תופעה רגילה במקום הזה - ילדים בגיל גבוה בכיתות נמוכות. בא' ישנם ילדים בני 7-10 ובד' בני 12-14 (בא"י בכיתה א' בני 6 בד' בני 10). הסבה: ילדים אלה לא למדו כ-4 שנים, הגדולים בהם נקטנים היו צריכים להתחיל מא'. מחוץ לביה"ס ישנם ילדים כדי שתי כיתות, בני 6 שלא יכלנו לקבל מחסר מקום וגם מעטים מגיל יותר גבוה שלא יכלנו להתאימם לאחת הכיתות הקיימות. בביה"ס עובדים 3 "מלמדים" לפי השטח הישנה, מלמדים תפלה וברכות לילדים למטה מהגיל המקבל בביה"ס. יש גם ילדים מעטים שאחרי הלמודים בביה"ס הם הולכים לביה"ס.

הלמודים בביה"ס מתנהלים בשתי משמרות, מחסר מקום בבנין הזה - בנין ה"תלמוד-תורה" מלפני המלחמה.
משמרת א' משעה 8.30 עד 12.30
משמרת ב' " 1.30 עד 6.00

2. הסמינר.

ע"י ביה"ס קיים סמינר - קודם מיוחד להכשרת מורים. השתתפו בו כ-12 תלמידים-ות. שעות הלמוד 1.30-5.30. (על הסמינר עוד ידובר להלן).

3. שעורי הערב. בשעורי הערב לומדים כ-100 תלמיד ותלמידה מבוגרים. שעות הלמוד הן 7-9 בערב.

4. המורים האזרחיים. 4 מורות ו-5 מורים. כל המורות ו-2 מהמורים הם צעירים שהוכנסו לעבודה רק השנה. שנים האחרים הם מורים מקומיים גם מלפני המלחמה. אחד מהצעירים עומד לעלות בקרוב לארץ-ישראל. אחד נועד להיות מנהל ביה"ס.

5. המורים החיילים. ארבעה מורים (מוסמכים) מהגדוד, שני חיילים מ-405 ומ-544. (מכל יחידה אחד).

6. המטרות. א) למודית-חנוכית, להקנות ידיעות ולחנך לציונות-חלוצית ב) להקים גרעין של מורים ועסקנים מסוימים שיכל לקיים את המפעל כשהחיילים היהודים יעזבו את המקום.

7. מקצועות הלמודים - הם אלה המקבילים בבי"ס עממי בארץ-ישראל: תנ"ך, עברית, חשבון, כתיבת-הארץ, זמרה, ציור ומלאכה, התעמלות וכיתה ד' גם אנגלית וערבית.

8. התכנית והרוח - היא של בי"ס עממי כללי בארץ.

9. דרכי העבודה. בזמן הראשון היה מורה-חיל עובד יחד עם המורה-הצעירה או המורה הצעיר בכיתה. עכשו הגענו למצב של עצמאות מסוימת בעבודת המורים הצעירים. בכל זאת אין הם נכנסים לכיתה אלא אם קבלו קדם הדרכה מדויקת.

המורים (האזרחיים) במשמרת 1 הם תלמידים שלנו, בסמינר - במשמרת שניה. ונציין במיוחד את המורות - הן תלמידות טובות מאד. הן התקדמו יפה מאד ביחס לזמן והן מצטיינות בעוד סגולה יקרה - מסירות של אמת לענין ביה"ס. ואם חננו מעלים לפנינו את השאלה מה יהיה בעזבונו - הרי העובדה הנ"ל עשויה להפיג במקצה אח אי-הבטחה ביחס לעתיד.

המורות והמורים האלה רכשו לעצמם ידיעות טובות במקצועות העבריים והכלליים במשך 7 חדשים ומה שהשוב במיוחד - למדו מדרבי התורה.

אינני רוצה לומר בזה, כי יש לנו כבר מורים ומורות, אין נסים ונפלאות. מה שצריך להעשות במשך שנים איננו יכול להעשות ב-7 חדשים. ביחס למקום, לזמן ולכל התנאים האחרים מותר לומר: ההישגים עולים על המשוער וראויה לציון ההתקדמות במקצועות הציור והזמרה שהיו זרים לגמרי לבני המקום.

10. האמצעים. השתמשנו בכל אותם האמצעים המקובלים בבתי הספר בארץ. מלבד הלמוד הישר - משחקים, הצבות, חגיגות. ערכנו תערוכה מעבודות הילדים שלנו, ומעבודות ילדים מא' שקבלנו בשפע. כמו כן ארגנו מקהלה. סכמנו את ההישגים פעמים במשך הזמן - שלישי א' ושלישי ב'. קבענו גם יום הורים למטירת אינפורמציה על למודי בניהם. כל העבודה מתנהלת רק בעברית.
11. קבלנו מהארץ - מכתבים מילדים - לילדים, אלבומים, תמונות, מפות, אוספים של מרחים מיבשים. ומעל לכל ספרים.
12. ספרים. את הספרים קבלנו: א) מהסוכנות באמצעות הועד למען החייל - ספרי למוד חדשים. ב) ממרכז הסתדרות המורים - ספרים שנאספו ע"י חלמידי ביה"ס. ג) מהגמנסיה הריאלית בחיפה, משלוח גדול שסודר ע"י השליש, הקפטן שובורנסקי. ד) מברית עברית עולמית; ה) מביה"ס "הילד" בירושלים; ו) מבתי ספר שונים בארץ; ז) מהמרכז לחנוך.
- בזמן הראשון הודגש מחסור בספרים. כעת המצב בשטח זה כמעט טוב.
13. הספרייה. המשלוח הגדול שנחקבל מבית הספר הריאלי בחיפה ומשלוחי מרכז הסתדרות המורים אפשרו לנו את פתיחת הספרייה. כיום מחליפים בה כחות ב' ג' ד' 3 פעמים בשבוע.
- מוסד זה הוא חדש לגמרי בחיי הקהלה העברית הבנגזי. חלק מהספרים שקבלנו שלחנו לברצ'ה, דרנה, טריפולי.
14. בריאות ונקיון. בד בבד עם העבודה החנוכית-למודית התנהלה פעולה רחבה בשטח הנקיון והבריאות. כשהתחלנו היה המצב רע מאד. הילדים ברובם פצועים וכ-80 אחוז חולי עיניים. פתחנו בביה"ס מרפאה, לצערנו רק לילדי ביה"ס. נתן טפול יסודי ע"י חייל (עובד במרפאה הפלוגתית), מהגדוד מפל. 738 מפל. 744 וכעת מפלוגה 544.
- 8 גברות - מהורי התלמידים - הוזמנו לתורנות יום יום, לבדיקות נקיון, רחיצת ילדים וגזיזת הצפדנים. אח"כ עברו גברות אלה קורס לעזרה ראשונה וטפול בפצעים קלים ועיניים חולות. קבלנו מהן עזרה חשובה.
- אחד הרופאים ד"ר רמן הסכים לבדק את הילדים. בקר בביה"ס כ-8 פעמים. ישב שעות ארוכות עד שהעברנו לפניו את כל המחנה. סמוך לכך העבר לטוברוק (לדעתו כתוצאה מעזרתו לצבור האזרחי). כעת מצב הבריאות טוב. מספר חולי העיניים ירד מאד. מצב הנקיון טוב לעמח מה שהיה אולם עדין רחוק מהשלמות מאחר שעדיין זה נוגע בשטח שאין לנו שליטה בו: בבית והרחוב.
15. עזרה. לילדים עניים יחפים חלקנו כ-220 זוגות נעלים שנקנו בכסף המגביית "נעל ולבגד". הגדוד הכניס 170 לא"י, פל. סולל-בונה 35 לא"י, המגביית בין האזרחים 60 לא"י. כמנ-כן ניתנים ספרים חנם לילדים זקוקים.
16. קרן הקיימת - קבלנו מהלשכה הראשית חמר רב וחשוב: תמונות חוברות, בולים, לוחות ו-2 ספרים "מועדים" - כל אלה היו לנו לעזר רב בעבודתנו. בפעולות למען הקה"ק התחלנו רק לפני כ-3 חודשים, לאחר שראינו שאפשר כבר להפיק את התועלת החנוכית הרצויה מפעולות אלה. לפני חג הפסח שלחנו כסף - זו הפעם הראשונה - לנטיעת 38 עצים. כמו כן כתבו הילדים מכתות ג' ד' מכתבים לקה"ק.
17. המכתבים. השתדלנו להפך את המכתבים הובים שקבלנו מילדי בתי הספר בארץ, לאמצעי חנוכי, והצלחנו במדה רבה. הינד למד איך לכתב מכתב, למד מהמכתבים פרקים חיים מהמולדת, על הנוף, הטבע והיי הנוער. שלחנו מכתבי חשובה במדה שרוכי הדואר "שלנו" אפשרו לנו זאת. ואלה בתי-הספר שקבלנו מהם מכתבים, תמונות וכו'.
א. ביה"ס באילת השחר	ו. "היילו", ירושלים
ב. " העממי ברחובות	ז. ביה"ס באשדות יעקב
ג. " בקרית ענבים	ח. " נס ציונה בת"א
ד. " בבית הכרם	ט. " בבני שמן
ה. " בילו' בת"א	י. " בכפר מנחם
	יא. " תל נוודי בת"א
	יב. " כקב' כנרת
	יג. " נטבריה (עממי)

18. התקדמות והישגים. לא אפרט כאן את ההישגים בכל מקצוע, את זאת עשינו בישיבתנו האחרונה לפני חופשת הפסח, ישיבת הסכום לשליש השני, שהשתתפו בה כל המורים וכל אחד משר דו"ח מפרט ממצב הלמודים במקצוע שלו. בישיבה זו החלטנו להדפיס בסטנסיל את הדו"ח למען יוכל להגיע לידי כל אלה המתעניינים. אם נצליח לשוב נשתדל להוסיף לפעל החלטה זו. כאן נגיד בקצור: הילדים התקדמו יותר מכפי ששערונו. - בכל המקצועות הספיקו יותר מאשר הארגו לעצמנו.

הם מבינים. מדברים, קוראים וכותבים הישב עברית, כמוכן בהתאם לכתה בה הם לומדים. והן לא רחוק כ"כ היום כשאמר אחד המורים - בימים הראשונים לעבודתנו - לתלמידים בכתה אחת: "כשתגמרו את העבודה תוכלו לקחת אותה הביתה", ראה פתאם הילדים קמים, לוקחים את הספרים ומלחילים ללכת הביתה. כנראה הבינו רק את המלה "הביתה". כיום יכל כל מורה להסביר לכתה שלו בעברית מה שהוא צריך להסביר, בהתאם, כמוכן, לרמה הכללית של הכתה.

19. העלאת כתות. לילדים כשרונות טובים, צמאון לדעת, וחיות ועולים הם בגילם על ילדים בכתות מקבילות בבי"ס נורמלי בארץ-ישראל יובן הדבר שמסגלים הם לחפס יותר מהר. כך התקדמו הכתות ב' ג' עד שהחלטנו להעלות אותן בסוף חודש שבת ל-ג' ד'. קוינו להעלות בעוד חדש - חדשים את כל הכתות אלא שבינתיים קרה מה שקרה והננו נמצאים כאן. ומכאן כפי הנראה לא נוכל לעשות זאת ...

20. מקום ביה"ס בעיר - נכבד מאד. תחלה היו שהסמו. הצבור מחונך על העקרון של דינא דמלכותא דינא. נגד הממשלה קשה להם להלחם, אם אין להם עיוד של אמת ואמון במעורדיהם. - עתה ביה"ס מקבל על כל החוגים והשכבות. יצוינו כאן דברי הרב הראשי המקומי הרב י' יעאן שאמר המסכה אתה כהומחה ליחסו לביה"ס: "את ארבעת בני שלחתי לביה"ס הזה" ...

היו לעינינו גלויים רבים של התרגשות עד דמעות מצד הורים למראה בניהם המדברים ולומדים עברית. היו מקרים של זיוף תעודות הלידה ובלבד שנקבל את הילדים לביה"ס. באספה אחת של הורים בביה"ס הכנסת נגד דרישות הממשלה לבית ספר ערבי בשביל היהודים, הובעו דעות חקיפות מאד שהשפיעו על חברי ועד הקהלה. לא הסתכסכו בעניני דת. דאגנו לכך והננו שמחים לציין: ההורים מחבבים ומכבדים את ביה"ס.

21. ועד ההורים. הוקם ועד הורים בן 7 אנשים ובראשו מר חשובה מי שאיה נשיא הקהלה, איש בעל השפעה רבה בצבור. כל עזרה שנבקשו - קבלנו.

22. היחס אל המורים: לא נדבר על היחס והכבוד הרב מצד הצבור אל המורים החיליים. הם רואים בסדרים שהונחגו בביה"ס ובמוסדות הצדדיים שלו (כנ"ל), בעבודה המסורה שלהם במשך כל שעות היום - דוגמא.

אנחנו עשינו הרבה למען עורר יחס של אמון וכבוד למודות ולמורים האאזרחיים - מותר לנו לומר בזה שהצלחנו במדה רבה. במסכה אחת נתנו למורים הצעירים, תלמידי הסמינר, תעודות באחיימת ארבעת המורים המוסמכים, בנוכחות חברי ועד ההורים, ועד הקהלה והרב המקומי. ציינו את התקדמותם בידיעות ובדרכי הוראה ואת מסירותם לביה"ס.

23. ערך ביה"ס בשביל המקום. כך היה בנין צנוע זה, בסמטא צרה זו למרכז קורן ומעודד לפנת גולה זו. מכאן יוצאת המלה העברית, השיר, הרעיון הציוני והתקוה - כנגדו אטרה האימפריה מלחמה ...

24. וזהו החטא - על חטא שלמדנו ילדים יהודים לחתם את שמם על חטא שעוררנו-קוה, את תקוה ישראל באחים נדחים אלה. על החטא הזה נאסרו 2 חיילים יהודים בבדצ'ה (544) ואנחנו אנוסים לעשות את מלאכתנו כאילו במחלת.

25. מטרחי בקוים כלליים את תמונת ביה"ס. אולם לא תהיה התמונה שלמה אם לא נוסיף את הפרק: הסטוריה ומוליטיקה.

הסטוריה ומוליטיקה

1. בשנה שעברה היה ביה"ס העברי ליבלי. השלטונות מהצבא המשתחרר נתנו לרשות הקהלה היהודית את הבנין היפה אשר על שפת הים. בנין שהיה בו בי"ס לילדים יהודיים, בשפת הוראה איטלקית, בימי שלטון האיטלקים. חיילים מהפלוגות היהודיות שנמצאו אז במקום עפ"ר לא מורים מקצועיים החחילו לעבוד במורים.

- שלטונות הצבא הביעו את הסכמתם והערכתם ואפשרנו להם להמשיך בכבוד בעבודתם. כך הביין אז הצבא את זכותו של החיל העברי לעזור לאחיו שבאו ממחנה הרכוז.
- מספר הילדים היה קטן כ-50-70, בסוף השנה גדל מספרם - כי חזרו בינתיים ממחנה הרכוז. בסוף שנת הלימודים, בהתחלה אוגוסט נסגר ביה"ס לפי דרישת השלטונות באמחלה של פגרת הקיץ... היכף הובן: הרוחות המושבות בארץ הגיעו גם הנה. (יש אומרים: נפל פחד הגדוד עליהם...). אחרי פגרת הקיץ סרבו השלטונות לפתח את ביה"ס וזמירות חדשות בפניהם.
2. ההצעה. לחברי ועד הקהלה מציעים ביה"ס ששפת ההוראה בו תהיה ערבית, ביה"ס מיוחד לילדים יהודיים, המורים ערבים שיובאו ממצרים, בתכנית מספר שעות (די גדול) לעברית לפי סדר פוחת והולך, במה שהכתה גבוהה יותר מספר השעות לעברית פוחת. כל המקצועות ילמדו בערבית מחוץ לעברית וחנ"ך. בית ספר כזה הממשלה תקיים על חשבונה ויש לה למטרה זו תקציב. (איני זוכר את הסכום הצדיוק אולם סכום זעום מאד עד כי אין להביין בשום אופן אם חשבה הממשלה ברצינות לכלכל בו ביה"ס...).
3. חמוקים בפי הממשלה כלפי באי-כח הקהלה: א) אתם אזרחים בארץ שהחיה מדינה ערבית-סינוסית. ב) שפתכם בשמוש היא ערבית. ג) רמז - להתנער מחשפעת החילים הארץ-ישראלים.
4. מו"מ ובינתים... באי-כח הקהלה התנגדו להצעות הממשלה, הגישו תזכירים (כמדומני שלשה) לקצין הפוליטי ולקצין החנוך על מנת לשלוח אותם למטה הראשי הכללי. ובינתים העברו הרהיטים מחבנין היפה שעל שפת הים אל הבנין הזה, בנין ה"תלמודית" מלפני המלחמה. ואחרי ראש השנה התחילה עבודה אינטנסיבית מהמסד... בהמשך לעבודה החלוצית אשר החלו בה ועשו אנשי הפלוגות שהיו כאן לפנינו.
5. מודעות. ברחובות העיר הודבקו מודעות באנגלית ובערבית מטעם השלטונות - שמי שיחפס עוסק בהוראה בלי רשיון מהממשלה יענש עונש כספי ומאסר...
6. ביה"ס ערבי ממשלתי מחוץ בקרנו בבית ספר אחד כזה בשביל ילדי "אדוני הארץ" ומה ראינו? את המקל השליט, אמנם ניסו להעלימו... ב) המורים "משכילים" מבני המקום, אין להם כל הכנה מדגובית, ידיעותיהם הכלליות דלות מאד. ג) תמונות מהמשרד לתעמולה הן הקשות בכל הכחות. ד) התלמידים מקבלים ספרים ומחברות חנם.
7. נמוקי ההתנגדות של חברי ועד הקהלה היו: א) שפחנו היא עברית - רב היהודים יודעי כתב כותבים בשפה זו. ב) ערבית יודעים בקהלה קרא וכתב רק 7 אנשים. ג) היחכן כי מחנכים ערבים יחנכו את בנינו - והגישו - ואח בנינו? ד) ביה"ס לפי הצעת הממשלה פרושו הנמכת הרמה התרבותית שלנו - לא נובל לחסכים.
8. התקפות. שלש פעמים התקיימו השלטונות את ועד הקהלה ורצו להפחית אותם בתשובה שלילית שנתקבלה מהמטה הראשי. חברי ועד הקהלה מצאו עוז לעמד על שלהם. הממשלה חקנה בכל פעם את הצעותיה רכבה אותן, וזו הנזכרת למעלה היא האחרונה המתקנת שבחן. פעם אחת נקראה אשת הורים לביה"כג לדון בהצעות הממשלה. ההורים חמכו בהתלהבות בעמדת ועד הקהלה ובתנו להם עידוד רב.
9. השלטונות ידעו בודאי על קיום ביה"ס אלא שראו כי יותר נכון להעלים עין. בזמן הראשון היה בית ספרנו היחידי בעיר, בתי הספר הערבים נפתחו יותר מאוחר. ולא יחכן שלא להרגיש בהמון הילדים העוברים ברחוב.
10. גלוי הסוד. לאחר שנתבטס ביה"ס, רמז נשיא הקהלה באחת השיחות, לקצין הפוליטי כי קים ביה"ס עברי, כדבר המובן מאליו...
11. בקור הקצין הפוליטי. לפני כ-3 חודשים בקר הקצין הפוליטי יחד עם נשיא הקהלה בביה"ס. הצלחנו לקבל הודעה בעוד מועד והסתלקנו, נשארו המורים האזרחים איש-איש שם בכתו. בא, ראה ושתקו המודעות על אסור להורות בלי רשיון נשכחו כנראה. על השאלה אם באים הנה חילים מאי ענה נשיא הקהלה כי לפעמים בימי חופשה באים חילים מורים מאי לעזור למקומיים.
12. לפני חג הפסח בא סג"ט מיג'ור מהעירייה וחביא מכתב כתוב איטלקית אל בית הספר העברי ובמכתב הוראה לשלח ילדים חולי שעלת לבדיקה אל

הרופא העירוני... אנחנו לא היינו באותו יום במקרה. כמו כן באים מפעם לפעם 2 עובדים מהעירייה לעשות דוינפקציה בחודשי השימוש. אפשר לומר שביה"ט עם מורים אזרחיים הוא ליגלי בעת.

7.13 חרשים "מחחרת". כך עבדנו ב"מחחרת", 7 חרשים; באופן ישר לא נתפסנו אף פעם ולא נחקרנו אף פעם. היה לנו על כל מקרה כסוי טוב.

ל ס כ ו ם

1. העזרה הפנימית: ואם יכלנו לעבד 7 חרשים ולהשיג מה שהשגנו צריך לציין את העזרה שקבלנו מהקצינים ומבאי-כח דעתה קהל הפנימיה שלנו, מהגדוד ומהפלוגות היהודיות החונות בבנגזי. לא יתואר הדבר בלי פעילות הרבה שהיחה, מסבות מובנות בעלום שם בשביל הצבור שלנו ובשביל הצבור האזר בעיר. אנחנו המורים יודעים זאת ומרגישים בעזרתם. בין עובדי המוסד ועוזריו לא היו וכוחים או חלוקי-דעות פרינציפיוניים. אפשר לציין הבנה הדדית ושתוף מלא. היו התייעצויות על הדרכים, ודומני מצאנו את הדרך עד עתה, ולהבא? נקוה שגם היא תמצא.
2. ונציין גם את העזרה הרבה מחילים רבים שהיו ממלאים כל בקשה בהתלהבות בחמד וברוח, בעין טובה ובשפע. בתקופתנו עזרו לנו היחידות: א. 738 (נחנו לנו עובד למרמאה); ב. 745 סולל בונה (נחנו לנו 2 מורים); ג. 744 (נחנו לנו עובד למרמאה), שעזבו בינתיים את בנגזי; ד. חילי הגדוד בהיותם בעיר וגם ממוקמים. ה. חילי הפלוגות 405 ספקי המים; ו. 544 החונות בעת בעיר.
3. מפעל כבוד. זהו מפעל כבוד לחיל היהודי. הגמול מה לבתי הספר שנהרסו, לספריות שנשרפו בגולה אירופה. זה השתיל אשר שתלנו היה לעץ. דומה שרבים ענפיו ועמוקים שושיו ומספר אלה כמספר אלה - הרווחת הדעות לא תוכלנה לעקרו.
4. המצב כיום: שלשה מחמודים, מעמודי החוף של ביה"ט, במקרה שלשתם מפלוגה אחת, חוזרו פתאם והנם כאן כשבוע ימים. לא אתאר לכם את מפת הנפש של הילדים, המורים האזרחיים, ההורים ושלנו. לא אתאר את הכאב שלנו ושל חברינו החילים למשמע אזניהם כי הפסיקו את עבודתנו. והעלבון? אלו מסדתי את הדו"ח לפני 4 ימים מטמקני אם הייתי יכול לשמך על השקט הנפשי. אולם בינתים הוגד לנו כי נמצא סדור ועוסקים בו. אני רוצה איפוא לומר: א. כל יום עבודה מוסיף למוסד כח קיום להבא. ב. לא תחואר שלמות בעבודה אם יחסר גם אחד מהשלשה. ג. יש צורך לפעול מהר להחזרת המורים לעבודתם.

הערות לדו"ח

א. דו"ח זה נמסר ע"י אבנר וחמיאלי-שקורניק באספת ועד הגדוד העברי
השני ביום 25.4.44

ב. שלשת המורים זלצברג, סירקל ורחמיאלי-שקורניק הוחזרו לפי דרישת
הקולונל, מפקד הגדוד והיה חשש שנודע לו הדבר והם לא יוכלו להמשיך
בעבודתם.

ג. הימים שהם היו ימי משבר לבי"ה"ס, הועד והקצינים המסורים לענין
התלבטו בחפז דרך לחזרת המורים לעבודתם. הכסוי שהיה עד אז
לא נמצא עוד יפה. הועלתה החצעה ללכת בדרך של ליגליזציה ז.א.
למסר לקולונל ולמוסדות הצבא כי זוהי זכותנו לעזור לאחים ששחררו
ממחנות רכוז וכו'...

ד. בערב בו נמסר הדו"ח שקטו קצת הרוחות. נודע כי יש סכויים לפתרון ת.ו.

ה. ואמנם נמצא סדר: אחד מהמורים העבר אל מלוגת חיל תהנדסים החונה
בעיר וחזר לעבודה לאחר הפסקה של 10 ימים. השני חזר לאחר הפסקה של
3 שבועות והשלישי חזר לאחר הפסקה של כ-5 שבועות, שניהם במסויים
חדשים.